

PAŠKŮV PARK

Na počátku 20. století byly Plzeňany objeveny půvaby zdejšího údolí řeky Klabavy a Kokotského lesa. Přijížděli sem návštěvníci zvučných jmen, jako: **Celda Klouček** – *profesor umělecko-průmyslové školy v Praze*, **Václav Cingroš** – *majitel kamenického závodu v Plzni*, **Josef Škorpiil** – *ředitel muzea v Plzni*, **Jan Kleissl** – *zakladatel pivovaru Světovar*, **Eman Vavřík** – *přednosta kanceláře Měšťanského pivovaru v Plzni*, **Boh. Strébl** – *profesor průmyslové školy v Plzni*, **Eduard Zelenka** – *lesní města Plzně* a další. Začaly se stavět nové domy k letnímu pronajímání bytů; jako první v roce 1895 dům čp. 34 vrchního úředníka spořitelny města Plzně Josefa Loose nebo vila Máňa (čp. 36) z roku 1899. Postupně byly rozprodávány parcely k výstavbě rodinných vil, kdy nejmenší výměra zahrady činila 1440 m². Tak se promyšleně a velkoryse začala proměňovat zdejší krajina a vznikalo „**zahradní město**“. Domy projektovali známí plzeňští stavitelé a architekti, jako byli **Josef a Václav Paškové**, **Josef Špalek a František Holcbechr**. Stejně tak bylo přistupováno i k zahradám, které navrhovali zkušení zahradní architekti, např. evropsky proslulý **Josef Vaněk z Chrudimi**. Rozlehlé zahrady s dřevěnými dlažbovými ploty, cestičkami, altány, skalkami a výsadbou cizokrajných dřevin znamenaly nový výrazný urbanistický prvek. Centrem spolkového a společenského života Nové Hutě se stal roku 1928 penzionát Šonský (čp. 67), který si nechal postavit slavný lyžař a všestranný sportovec **Emanuel Šonský**.

Roku 1909 byl založen **Spolek pro okrašlování a ochranu domoviny v Nové Hutě u Dejšiny**, který čítal později až několik set členů. Spolek chtěl „*okrašlovati, zalesňovati a zvelebovati vůbec sídlo spolkové a jeho okolí*“. Vznikaly nové vycházkové okruhy, např. cesta od jezu k Horomyslicům, kolem hamru ke Chrástu, **Akátovka** (též cesta dr. J. Sigmonda), **cesta Seitzova** k “Besídce Jindřicha Strnada” a **cesta Tionova** k Bušovicům. Byly vysazeny tisíce sazenic dřevin a keřů, na Klabavě postaveny sluneční a říční lázně, vybudovány tenisové kurty, obnovena zvonička, osazen Husův kámen a v lese zřízeny studánky.

Nová Huť po roce 1912

Nově založený Sad Josefa Paška v roce 1928

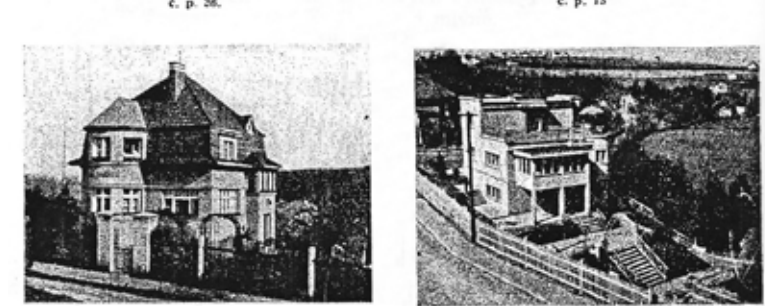
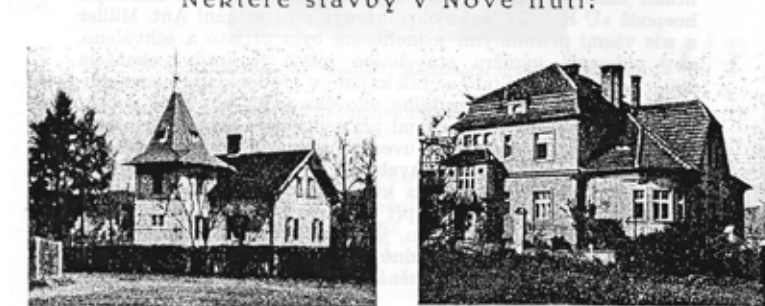
Skalka s pamětním kamenem a pomník J. Seitz se svým bernardínek Jerry

Základní práci na obnově Paškova parku v roce 2013

Vlevo stavitel Josef Pašek, vpravo lyžař Emanuel Šonský

Některé stavby v Nové Hutě:

OKRAŠLOVACÍ SPOLEK
Roku 1890 měla Nová Huť spolu s Horomyslicemi pouze 32 čísel. Na přelomu století se začala proměňovat z dělnické osady ve vyhledávané letovisko. Movi-tější Plzeňané hledali v okolí Plzně příjemná místa, kde by mohli o prázdninách pobývat. A zdejší romantické údolí Klabavy takovým místem bylo. Ženy v té době nechodily do zaměstnání, věnovaly se vedení domácnosti a výchově dětí. Na venkov se tehdy odstěhovaly rodiny na celé léto. Živitelé rodin, většinou dobře situovaní úředníci, odsud denně dojížděli do Plzně, do zaměstnání. Volný čas trávil celé rodiny společně na plovárně, na vycházkách a na hřištích.

„Dne 1. března 1909 bylo vydáno prohlášení k přistoupení za člena nově se tvořícího Okrašlovacího spolku pro Novou Huť a okolí“, kde se hovoří o „organizované a dělné práci, na níž může mít účastensství každý, kdo má cit a lásku ke stromům, k rostlinstvu a k přírodě vůbec...“ Členové spolku ve spolupráci s obcí začali budovat a průběžně udržívat vycházkové cesty, volejbalové hřiště, tenisové hřiště, zdejší park aj.

Členská základna postupně rostla z 51 člena v době založení spolku na 327 členů v roce 1933. Kromě funkčních v každém spolku zde pracovali správce cest a stromoví, správce plovárny, hospodářský správce, referenti tenisového odboru, zábavního odboru, turistiky, novinářský zpravodaj a knihovník. Ve správním výboru najdeme známé osobnosti, např.: A. Bartoš, R. Bílý, M. Bindr, V. Bohuslav, V. Cingroš, F. Dlask, V. Formánek, O. Hauba, K. Holub, F. Kalsar, B. Kutálek, J. Loos, E. Lorenz, F. Suchý, J. Seitz, J. Strnad, B. Strébl, E. Šonský, G. Tachéz, B. Widimský. Jejich potomci v Nové Hutě i Dyšíně stále žijí; dva z nich jsou členy i Spolku současného. K 25 výročí vzniku Spolku byl r. 1934 vydán tiskem **Pamětní spis**, který je cenným historickým dokumentem o životě tehdejší společnosti. Roku 1951 byly spolky v Československu zrušeny. Kromě vydaného Pamětního spisu se nedochovala téměř žádná dokumentace. Ztratily se spolkové knihy i alba fotografií. Zůstalo ale to, co Spolek vytvořil – příjemné místo k životu, vycházkové cesty, staré stromy a genius loci, byť byl léty minulými hodně umenšen. Spolek, s názvem **Okrašlovací spolek pro Novou Huť a Dyšín**, byl **obnoven roku 1999**. Snaží se kráčet ve stopách svých osvědčených předchůdců. **Obnova Paškova parku je jednou z těchto snah...**

Pozn.: Okrašlovací spolky, vznikaly v tehdejší Království českém od roku 1867. Maximální počet 402 spolků bylo v českých městech dosaženo k roku 1913.

NOVÁ ÚPRAVA PAŠKOVA PARKU Václav Fiala - Paškův park a Zrození obelisku

Paškův park tvoří dva nevelké pozemky ve dvou výškových úrovních. Spodní část je travnatou loučkou se solitérním liliovníkem, horní část tvoří malá “Akropole” se třemi staletými lípami.

Tři kruhová “náměstíčka” na spodní části parku nesou historické inspirace.

Středové náměstíčko osově přetíná křižovatka pěšin. Je zde umístěna kruhová lavice a kamenný stůl. Dva tunové bloky kozárovické žuly drží litinovou kanálovou desku. Kanálové poklopy se v místních slévárnách odlévaly a dodnes se zde vyrábí. Setkáváme se s nimi na různých místech, aniž si je pod koly aut či pod podrážkami našich bot uvědomujeme. Zde má kanál ale podobu odlišnou. Tvoří jej litinový **LABYRINT**. A není to ledajaký náhodný labyrint, ale jeden z nejmystičtějších. Byl vytvořen na podlaze francouzské katedrály Chartres v době jejího vzniku ve dvanáctém století. Ve středu bludiště se ale nenachází odkaz na antického Thésea zabíjejícího Minotaura, ale je zde otvor, kterým náš bludný kámen propadne mezi žulovými bloky do ztracena...aby mohl být pak nalezen a vyzdvížen, a aby opět mohl započít cestu ke svému zániku...

Labyrint na podlaze katedrály Chartres

Nedokončený obelisk v egyptském Asuánu

Druhé náměstíčko je osazeno žulovými sedadly, která představují nalezené **POSELSTVÍ** – jakýsi archeologický fragment nejasného původu se slabikami, které, pokud si je správně sestavíme, obsahují citát **Verba movent, exempla trahunt – Slova povzbuzují, příklady táhnou**. Můžeme zde sedět a pozorovat korunu liliovníku...nebo si tiše opakovat slova poselství...a přejít k činům.

Třetí náměstíčko na své dílo teprve čeká. Je to důvod k dalšímu dotváření a k novému očekávání...

ZROZENÍ OBELISKU

Hlavním motivem parku je socha nazvaná **Zrození obelisku** na vyvýšené “Akropoli”. V egyptském lomu v Asuánu, leží už 3500 let vytesaný obelisk, který nebyl od skály oddělen. Tento nedokončený dávný obelisk byl inspirací pro nový, který se teprve rodí. Použitý žulový blok je jedinečným a v Čechách vzácným kusem kamene. Z hrubě odlomeného bloku české žuly se pomalu rodí čistý tvar budoucího obelisku. Stejně jako ten egyptský čeká na dokončení, ke kterému nedojde. Obelisk musí dokončit naše představivost. Na rozdíl od onoho mrtvého asuánského, je tenhle, rodící se obelisk, vztyčen, aby spojoval zemi s univerzem.

Zrození obelisku, 2017, žula, výška 580 cm, váha 6 t

PODĚKOVÁNÍ

V květnu roku 2017 byl v Obecním zpravodaji představen návrh proměny Paškova parku a zveřejněna výzva občanům k podpoře záměru.

Nová podoba parku, obohacena o originální umělecké prvky, by nemohla vzniknout bez finanční podpory mnoha občanů a organizací.

ZA FINANČNÍ DARY DĚKUJEME OBČANŮM, SPOLKŮM A FIRMÁM:
E. a P. Bartovským (Nová Huť), **I. a M. a Š. Brandnerovým** (Nová Huť), **S. Čermákové** (Plzeň), **J. Egrmajerovi** (Dyšín), **J. a J. Frankovým** (Dyšín), **M. a J. Kašparovým** (Nová Huť), **V. Kepkovi** (Nová Huť), **H. Krčilové** (Stříbro), **J. a J. Nesvadbovým** (Nová Huť), **J. Máchovi** (Plzeň), **I. a L. Vlkovým** (Nová Huť), **J. Sýkorové** (Nová Huť), **J. a V. Šlajsovým** (Dyšín), rodině **Šonských** (Nová Huť), rodině **Špiřerových** (Nová Huť), **Š. a P. Štemberovým** (Dyšín), **Z. a P. a K. a Š. Štichovým** (Nová Huť), rodině **Tlustých** (Dyšín), rodině **Tomanových** (Nová Huť), **A. a M. a V. Vaidišovým** (Nová Huť), firmě **Ardeta consult s.r.o., Okrašlovacího spolku pro Novou Huť a Dyšín**, **Základní organizaci Českého zahrádkářského svazu Dyšína**, **zaměstnancům Obecního úřadu Dyšína**.

K REALIZACI DÍLA PODSTATNĚ PŘÍSPĚLI:

Ing. P. Pěč (Mediagran s.r.o.), který daroval žulové bloky na většinu výtvarných prvků a **Ing. L. Rous** (První plzeňská galvanovna s.r.o. – provoz Slévárna Hájek), který dodal všechny slévárenské prvky.

Zemní práce a úpravu celého prostoru parku prováděla firma **Landstav s.r.o.**, financovala ji **obec Dyšín**.

Všem patří velké poděkování!

Dne 17. listopadu 2017 byl Paškův park slavnostně předán veřejnosti. Přejeme si, abychom se sem rádi vraceli a bylo nám zde dobře.

Obec Dyšín a Okrašlovací spolek pro Novou Huť a Dyšín